

תכנית השלמה לתואר ראשון בסייעוד, חיפה

קורס מספר: 290.2756: המוח בין גוף ונפש

מרצה: ד"ר חגית פרידמן

מועד: שנה"ל תשע"ה, 2014-2015

סמסטר א', יום ה', 14:00-12:00

שעות קבלה: לפי תיאום מראש. דוא"ל: hmts@netvision.net.il

רקע:

מקצוע הסייעוד עובר שינויים משמעותיים בשנים האחרונות – אחים ואחיות משתתפים בניהול מצבו של המטופל ונדרשים לידע מעודכן בתחומי התמחותם. אחד מענפי המדע שמתחדש ומתעדכן באינטנסיביות הוא חקר המוח, והידע בתחום זה כבר מזמן אינו רק נחלתם של חוקרים ומדענים. בעולם המתעדכן של ימינו חשוב ביותר שגם אנשי הצוות הסייעודי יכירו את החידושים כמו גם את סימני השאלה המדעיים והאתיים שמתלווים אליהם. טכנולוגיות חדישות כמו סריקת מוח פונקציונאלית, או עירור ממוקד ורישום של פעילות מוחית באמצעות אלקטרודות חיצוניות, מאפשרים לאתר שינויים בפעילות המוח שכתוצאה מגידולים, תהליכי ניוון או מסיבות אחרות. שינויים אלה יכולים להתבטא בעוצמה בתפיסה, במודעות ובהתנהגות שלנו. אם בעשורים הראשונים של המאה ה-20 פרויד וממשיכיו טלטלו את החברה כשטענו שחלקים לא מודעים בנפשנו מניעים את ההתנהגות שלנו, באו העשורים הבאים והוכיחו איך התפיסה וההתנהגות שלנו תלויות בפעילות מערכת העצבים. בשנים האחרונות נעשתה התקדמות טכנולוגית עצומה, ומדעי העצב כיום מאפשרים לנו להתקרב למציאת המנגנונים העצביים של ליקויים שונים. המידע הרב שקיים היום במדעי העצב בתחום של התפתחות והתנוונות המוח ומערכת העצבים נאסף וסווגן במטרה להכיר את המנגנונים שמאחורי תהליכים אלה בצורה מעניינת ומקושרת לעולם הסייעוד.

תכני הקורס:

1. כלל ההתמחויות בסייעוד: על הפעלה של סכמות חשיבה אוטומטיות – יישום בעבודת האחות/ות בהיבט טיפולי סיעודי (עם מטופל יחיד) ובהיבט ניהולי (עם צוות המחלקה)
2. התמחות בנוירולוגיה: תובנות מדעיות חדשות על מצבי הכרה והשלכותיהם לעבודה הקלינית. על רמות המודעות בשינויים במצב ההכרה – היבטים נוירולוגיים וקליניים
3. התמחות בנוירולוגיה: DBS - ממצאים חדשים מעדכנים הגדרות קליניות
4. שיקום חוט שדרה: דיסרפלקציה אוטונומית – חשיבות הטיפול הסייעודי המיידית, ממצאים חדשים על המנגנון והפתרונות המשתקפים מתוך המחקר
5. שיקום אורטופדי ונוירולוגי ומחלקה פנימית: כאבי פנטום, מנגנון וגישות טיפוליות חדשות לשיקום קטועי גפיים
6. אחיות בית ספר וקהילה - גיל ההתבגרות – דיכאון, מנגנון ודרכי טיפול חדשות

7. פגיה וילודים: הערכה התפתחותית מוקדמת – חשיבות החלון ההתפתחותי המוקדם, גישות, מנגנונים, דילמות מדעיות, מקצועיות ואתיות
8. פגיה וילודים: התערבות מוקדמת – חשיבות החלון ההתפתחותי המוקדם, גישות, מנגנונים, דילמות מדעיות, מקצועיות ואתיות
9. התפתחות הילד: לקויות קשב וריכוז – חידושים בהבנת המנגנון, טיפול פרמקולוגי וטיפול נירופידבק
10. ילודים, תינוקות, פעוטות: כאב, מנגנונים והתמודדות. (לייזר נמוך עוצמה - מהגישה המסורתית לשימוש בקליניקה המערבית).
11. התמחות בגניקולוגיה: אנדומטריוזיס – מהתמקדות בכאב למנגנון שמערב את מערכת העצבים המרכזית
12. התמחות במחלקה פנימית וגסטרו: מעי רגז - התפקיד של מערכת העצבים במחלה
13. התמחות בכאב, כלי דם ונירולוגיה: מיגרנות – ממצאים חדשים וגישות טיפול - זה מהדם או מהעצבים?
14. התפתחות הילד: אוטיזם – סימנים מוקדמים, התערבות מוקדמת
15. התמחות בנירולוגיה, שיקום וטרשת נפוצה - מהרקע והמנגנון לשיקום מיאלין לאחר נזק עצבי
16. התמחות ברפואה פנימית: פיברומיאלגיה - דלקת? חוסר איזון הורמנאלי? חוסר איזון עצבי?
17. התמחויות שונות: קנאביס רפואי - ישועה מול נזק פוטנציאלי לתפקוד המוח
18. התמחות בגריאטריה: דמנטיה ואלצהיימר – האומנם תהליכים ניווניים של הגיל השלישי? אבחון מוקדם ויישום של כלים חדשניים לעיכוב התהליך.
19. התמחות בקהילה ובבריאות הנפש: טראומה, פוסט טראומה, מודל וניתוח מנגנוני,

EMDR

דרך ההוראה:

- בתכנית הקורס מפורטים נושאים שונים (יתכנו נוספים). הנושא הראשון ינתן על ידי המרצה בשבוע הראשון.
- כמו כן בשיעור הראשון יתחלקו התלמידים לקבוצות (לפני גודל המחזור) וכל קבוצה תבחר נושא אחד.
- התלמידים יכינו סיכום קצר במצגות בנושא שבחרו לפי מאמרים שיקבלו מהמרצה – מאמר לכל תלמיד. המצגת של כל תלמיד (על מאמר) תכיל שלוש שקופיות שיתארו בנקודות את:
 1. המבוא, 2. התוצאות, 3. המסקנות, של המאמר שקיבל.
- התלמידים יציגו את המצגות שלהם בכל שיעור וישתתפו באופן פעיל בדיון בכיתה בכל אחד מנושאי הלימוד.

- בכל שיעור יוקדש חלק מהזמן למצגות של התלמידים, וחלק מהזמן להוראה על ידי המרצה ולדיון בהשתתפות כלל התלמידים בכיתה.

חובות התלמיד :

חובת נוכחות ב - 80% מהשיעורים.

השתתפות במטלת כיתה כמפורט לעיל – הכנת מאמר והצגתו בכיתה.

עמידה בבחינה - ציון 60% לפחות

מרכיבי הציון :

מטלת כיתה 30% מהציון

מבחן מסכם 70% מהציון

ציון עובר בקורס : 60

מקורות

ספרים כלליים :

De Haan M (2003) Cognitive neuroscience of development.

Nelson CA and Luciana M, (2008), Handbook of developmental cognitive neuroscience. MIT Press.

Piek JP (2006) Infant motor development. Human Kinetics. ISBN 073600226. 545p

Usha G (2008) Cognitive development : the learning brain. Hove, East Sussex

Volpe J. Neurology of the Newborn. (2008). 5th ed. Philadelphia: Elsevier, pp. 1-1042

Shulman BB & Capone NC (2010) Language Development – Foundations, Processes, and Clinical Applications. Jones & Bartlett Learning.

Gazzaniga MS et al., (2002). Cognitive neuroscience :the biology of the mind . New York : Norton.

Kandel ER et al., (2000) Principles of neural sciences. 4th Ed. New York, Elsevier

Solms M and Turnbull O (2003) The Brain and the Inner World. Other press LLC

Bear MF, et al., new Ed. (2006) Neuroscience, exploring the brain. 3rd Ed. Lippincott Williams & Wilkins. 855 p

מאמרים :

יינתנו לתלמידים לפי הנושאים שייבחרו ויועלו לאתר הקורס עבור כלל התלמידים בכיתה.